

زیست بوم

برای همین یکی از تولیدکنندگان همزمان با فروش سماهای خوش رنگ کلیبری به مسافران، از کاشت درخت سماق خرمی دهد تا بتوانند همچنان بازار را در دست داشته باشند. کلیبر همزمان با نمایشگاه بین‌المللی گردشگری تبریز، جشنواره زغال اخته، فیلم مستند عشایر و اسب‌سواری عشایر را برگزار کرد. کلیبر، در مسیر کوچ عشایر است؛ قشلاق و بیلاش از هر گردشگری دل می‌برد، بنابراین «گردشگری کوچ» هم یکی دیگر از ارزش‌افزوده‌های آن است؛ لیبیات آن هم، فقط کافی است که به ارزش‌افزوده گردشگری خوراک و استفاده از لبنیات در کشوری مثل سرستان نگاه کنید. فرآورده‌هایش فقط به ماست و شیره و کره محدود نمی‌شود. فرآورده‌های لبنی جای ویژه‌ای در خوراک‌های گرم صربستان دارد. با قطع درخت و ساخت و ساز باید به سمت فرآورده‌ها رفت و زیرساخت‌ها را آماده کرد. آیا تنها راه رشد گردشگری قطع درخت و احداث تله‌کابین است؟ نه، دنیا به سمت گردشگر کمتر و درآمدزایی بیشتر رفته تا محیط زیستش را حفظ کند. گردشگری بومی‌های خودش را پاسخ بدهد تا نه یک استان یا یک کشور را، بدون اینکه خاک و کوه و جنگل را که سرمایه‌های تجدیدناپذیر آنند از دست بدهد، سفره بومی‌ها را رنگ رها بدهد. به شرطی که قانونی که سرباز سپهری، شاعر در «حجم سبز» یادآوری می‌کند، رعایت شود؛ «بیادمان باشد کاری نکنم، که به قانون زمین بربخورد.»

تمام منطقه حفاظت شده را هم در بر نمی‌گرفت؛ بخشی از منطقه حفاظت شده بود. بخشی که کمتر از حضور انسان تخریب شده بود اما همان هم به سد زمین‌های کشاورزی خورد و جهانی نشد. از سوی دیگر جمهوری باکو هم پرونده ثبت جهانی ارسباران را در جغرافیای خود دارد. جمهوری باکو امسال اجازه نداد پرونده جنگل‌های دیزمار ایران ثبت جهانی شود. بنابراین ساخت تله کابین و گسترده شدن ساخت‌وسازها، پرونده ارسباران و دیزمار را در قالب یک پرونده مشترک، با مشکل جدی رو به رو خواهد کرد. بویژه اینکه جمهوری باکو بیش از یک دهه سعی کرد پرونده ثبت جهانی جنگل‌های هیرکانی را به نام خود ثبت کند اما به دلیل وسعت بالای جنگل‌های هیرکانی ایران، امسال در نهایت مجبور شد به پرونده ایران الحاق شود، بنابراین سعی خواهد کرد در پرونده ارسباران، هیرکانی را جبران کند.

حالا سؤال مهمی وجود دارد؛ مگر یک جغرافیای چقدر باید آورده اقتصادی داشته باشد که به تخریب خاک، جنگل و اکوسیستم آن منجر نشود؟ علی‌آباد به عنوان مثال علاوه بر آن هتل نامتجانس، بومگردی و سوئیت هم دارد. کلیبر هم مثل همه جغرافیای آذربایجان شرقی حرف زیادی در حوزه گردشگری خوراک، گیاهان دارویی، عشایر و... دارد. سماق آذری روی کباب بناب که می‌نشیند هر گردشگری را سر ذوق می‌آورد. کلیبری یکی از مراکز تهیه سماق است. البته سماق جنگلی اش به دلیل برداشت بی‌رویه در خطر است

کلیبر هم تنها قرار است اقتصاد گردشگری بومی‌های خودش را پاسخ بدهد. نه یک استان یا یک کشور را. با تانسلی‌هایی که دارد می‌تواند بدون اینکه خاک و کوه و جنگل را که سرمایه‌های تجدیدناپذیر آنند از دست بدهد، سفره بومی‌ها را رنگ رها بدهد.

توسعه گردشگری در «ارسباران» یک فرصت است یا تهدید؟

کلیبر «زیارت» نشود

گزارش

زهر کشوری

دبیر گروه زیست‌بوم

۲۰ نفر

ساخت یک هتل که البته معماری و طبقات آن هیچ همخوانی با بافت روستایی ندارد، حالا ۲۰ نفر را صاحب شغلی دائمی کرده است

ارسباران نشسته‌اند، هشداری می‌دهد که «تهدید» در کنار «فرصت» در حال خزیدن در دل جنگل‌هاست. پایه‌های تله کابینی که زمین جنگل را زخم‌زده‌اند هم همین را می‌گوید.

مهاجرت معکوس

روستای علی‌آباد تا قبل از سال ۷۸ خالی از سکنه بود. ساخت یک هتل مهاجران را به روستا بازگرداند. ساخت این هتل که البته معماری و طبقات آن هیچ همخوانی با بافت روستایی ندارد، حالا ۲۰ نفر را صاحب شغلی دائمی کرده است. هتل مسافرانی دارد که گاهی ۴۰ شبانه روز را در میان جنگل‌های ارسباران کلیبر می‌گذرانند. این همان کارکردی است که گردشگری دارد اما تضمینی برای گردشگری برمدار «توسعه پایدار» نیست. گردشگری در مناطقی چون

کلیبر (جنگل‌های ارسبارانی هیرکانی) روی لبه تیغ راه می‌رود اگر ظرفیت زیستی و اکولوژیکی آن رعایت نشود، می‌تواند به ضد خودش تبدیل شود. همان اتفاقی که برای جان جنگل‌های هیرکانی در کیلان و مازندران شد، اینجا هم می‌تواند درخت‌های کهن ارسبارانی را به تیغ بلدزهای ویلاسازی بسپارد.

ردپای خوش‌نشین‌ها

مهاجرت معکوس و ایجاد اشتغال، آن فرصتی است که توسعه پایدار در اختیار این روستا قرار داده است اما ساکنان حال حاضر علی‌آباد، تنها به مهاجران بومی بازگشته به جنگل‌های ارسباران محدود نمی‌شوند. کسانی هم از تهران و شهرهای دیگر آمده و ملک خریده‌اند؛ خوش‌نشین‌ها. روستای زیارت کرگان را بیش از هر کسی «خوش‌نشین»‌های

بشوش

روستای زیارت کرگان را بیش از هر کسی «خوش‌نشین»‌های تهران، مازندران و... شخم زده‌اند. با بلندمرتبه‌سازی در دو دهه، نه از تاریخ آن چیزی گذاشته‌اند نه از طبیعت‌اش. نابودی روستای زیارت هم از ساخت یک هتل شیشه‌ای سیاه در ابتدای روستا در دهه ۸۰ شروع شد

خبر در خبر

ایستا رضا شاه‌حسینی مقدم، رئیس پارک ملی کویر از تولد خارج از فصل تولیدمثل دو کره گورخر ایرانی در کمتر از ۱۰ روز در این پارک ملی خبر داد و گفت: تولد در خارج از فصل زایش، گویای غنای بالای این زیستگاه و وجود توأمان سه مؤلفه آب، علف و امنیت مناسب در این زیستگاه است.

تسبیم داریوش گل‌علیزاده، رئیس مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم با تأکید بر لزوم سازگاری با تغییر اقلیم در کشور گفت: فرونتشت و فرسایش خاک دو چالش اصلی محیط زیست کشور هستند، چرا که به هیچ‌وجه قابل برگشت نیستند.

ایستا محمدرضا اشرف‌زاده، سرپرست دفتر موزه ملی تاریخ طبیعی و ذخایر ژنتیکی سازمان حفاظت محیط زیست گفت: ۱۳۰ نمونه فسیل خارپوستان موجود در مخزن علمی موزه ملی تاریخ طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست توسط یکی از متخصصان داخلی به‌صورت داوطلبانه مطالعه و شناسایی و وارد بانک اطلاعاتی شد.

ایستا فرهاد قلی‌نژاد، معاون محیط زیست انسانی اداره کل حفاظت محیط زیست خوزستان با اشاره به انتشار مجدد دو حریق هوالعظیم در اهواز از قرار گرفتن هوای این شهر در وضعیت اضطرار خبر داد.

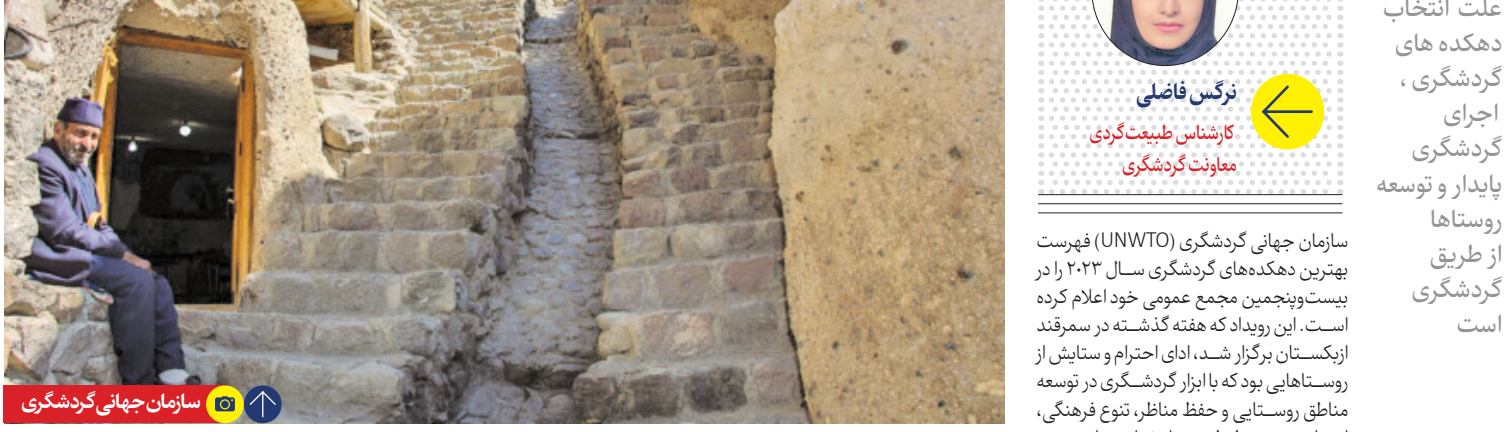
ایستا احد وظیفه، رئیس مرکز ملی اقلیم سازمان هواشناسی کشور با بیان اینکه در ۵۰ سال اخیر، میانگین دمای هوای ایران حدود ۲ درجه سانتیگراد افزایش یافته است، گفت: مهم‌ترین اثر مخرب تغییر اقلیم برای ایران، کاهش دسترسی به منابع آب شیرین بوده است؛ به نحوی که بسیاری از استان‌های کشور در شرایط تنش آبی قرار دارند و حتی برخی استان‌ها به مرز بحران آب رسیده‌اند.

ایستا محمد زاهدی، مدرس گردشگری با بیان اینکه اصلی‌ترین چالش ما برای جذب گردشگر به اصلاح رابطه با جهان بازمی‌گردد، گفت: باید گردشگران را با این موضوع آشنا کرد که داشته‌های اصفهان برای گردشگری فقط بناهای تاریخی نیستند.

ادای احترام به صنعت گردشگری و نقش آن در توسعه روستاهای گردشگرپذیر

بهترین دهکده‌های گردشگری جهان چه ابتکاراتی به خرج داده‌اند؟

تعداد قابل توجه، تمرکز بر فعالیت‌های طبیعت‌گردی و... در بیشتر روستاهای برنده رعایت شده‌اند. پروژه روستاهای گردشگری جهانی پیامی فراتر از توجه به داشته‌ها و اقامتی یکی از موضوعات مورد توجه در انتخاب کنندگان به عنوان روستای جهانی است، همچنین هتل پنج‌ستاره روستای کندوان تولید و توزیع صنایع دستی روستا از دیگر نقاط برجسته این روستای کشورمان در یک رقابت بین‌المللی است. همه ۵۴ روستا برنده سال ۲۰۲۳ نکات قابل توجه و منحصر به فرد خود را برای برجسته شدن در میان روستاهای دنیا دارند؛ اما آنچه بسیار مهم است، تعهد این روستاها به ارکان گردشگری پایدار است. بسیاری از این روستاها دارای مناطق بسیار باارزش همانند مناطق حفاظت‌شده هستند که با اجرای طرح‌های اکوتوریسمی رویکرد حفاظتی خود را نسبت به این مناطق نشان می‌دهند. فعالیت سیستم‌های دیجیتال و زیرساخت‌های الکترونیکی، برنامه‌های مراقبتی و حفاظتی از منابع فرهنگی و تاریخی، مشارکت جوامع محلی، سیستم‌های حمل‌ونقل منظم برای گردشگران، مراکز پذیرایی و اقامتی به

اساطیری» روستاها است که به فستیوال‌ها و برنامه‌های مردمی تبدیل می‌شوند و تعداد زیادی از گردشگران را به خود جذب می‌کنند و همین می‌شود که یک جشنواره یا آیین می‌تواند زنجیره ارزش گردشگری در یک روستا را تکمیل کند. مراسم شکرگزاری روستای چاوین طلسم روستای موسان (MOSAN) کره جنوبی و تبدیل آن به برند گردشگری این روستا، جشنواره اسب‌سواری روستای لفس (LEPHIS) کشور ایتالیایی و... این روستاها را به برندگان جایزه روستای جهانی گردشگری سال ۲۰۲۳ تبدیل کرده است.

اشتغال زنان

موضوع زنان و اشتغال و مشارکت آنها در عرصه گردشگری و همچنین ارج نهادن به آنها یکی دیگر از موضوعات مهم در انتخاب روستاهاست؛ پروژه «استان خانه من» در روستای سیرنگ (SIRINCE) ترکیه این روستا را به یک روستای برنده تبدیل کرده است. شهرداری این روستا با تأسیس یک مهدکودک امن برای زنان شاغل گردشگری روستا توانسته علاوه بر جایزه گردشگری جهانی، جایزه «تغییر برابری جنسیتی» را در بخش «بهترین روش برای حمایت از زنان کار» توسط مرکز بین‌المللی اولوف پالم در سوئد دریافت کند. شورای حفاظت و تحقیقات روستای دانگ‌باک (DONG-G) (BAEK) کره جنوبی یکی دیگر از روستاهای برنده است که ۱۰ زن، مشاغل گردشگری روستا را برنامه‌ریزی و راه‌اندازی می‌کنند.

کندوان

یکی دیگر از موضوعات قابل توجه در پروژه روستاهای جهانی گردشگری، امتیاز ویژه مراکز

نگین فاضلی
کارشناس طبیعت‌گردی
معاونت گردشگری

مهم‌ترین علت انتخاب دهکده‌های گردشگری، اجرای گردشگری پایدار و توسعه روستاها از طریق گردشگری است

سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) فهرست بهترین دهکده‌های گردشگری سال ۲۰۲۳ را در بیست‌ونهمین مجمع عمومی خود اعلام کرده است. این رویداد که هفته گذشته در سرمند ازبکستان برگزار شد، ادای احترام و ستایش از روستاهایی بود که با ابزار گردشگری در توسعه مناطق روستایی و حفظ مناظر، تنوع فرهنگی، احترام به محیط طبیعی، انتفاع جوامع بومی و... نقش دارند.

در سال سوم برگزاری این رویداد ۵۴ روستا از میان ۴۵ عضو سازمان جهانی گردشگری انتخاب شدند که نام روستای کندوان ایران نیز در این لیست قرار دارد. در سال ۲۰۲۱ تعداد ۴۴ روستا از ۳۲ کشور و در سال ۲۰۲۲ تعداد ۲۴ روستا از ۲۲ کشور به عنوان بهترین روستاهای جهانی گردشگری انتخاب شدند و به‌طور کلی تا به امروز، ۱۳۰ روستا به عنوان بهترین روستاهای گردشگری جهان شناخته شده‌اند. سازمان جهانی گردشگری، یکی از راه‌های پیشرفت در حوزه توسعه روستایی را گردشگری می‌داند، تا جایی که زوراب پولولیکاشویلی، دبیر کل UNWTO می‌گوید: «گردشگری می‌تواند نیروی قدرتمندی برای فراگیری، توانمندسازی جوامع محلی و توزیع منافع در مناطق مختلف باشد. ابتکار بهترین دهکده‌های گردشگری، این صنعت را کاتالیزوری برای توسعه و رفاه روستاها می‌داند.»

در این پروژه روستاهای دنیا در ۹ حوزه کلیدی «منابع فرهنگی و طبیعی»، «ترویج و صیانت از منابع فرهنگی»، «پایداری اقتصادی»، «پایداری اجتماعی»، «پایداری زیست محیطی»، «توسعه گردشگری و یکپارچه‌سازی زنجیره ارزش»، «حاکمیت و اولویت‌بندی گردشگری»، «زیرساخت و اتصال»، «بهداشت»، «ایمنی» و «امتنیت» مورد بررسی قرار گرفته است. مهم‌ترین موضوع اجرای گردشگری پایدار و توسعه روستاها از طریق گردشگری است. شاید یکی از موارد بسیار ساده اما حائز اهمیت که در پروژه روستاهای جهانی مورد توجه قرار گرفته است، بهره‌برداری و نمادسازی از «استان‌ها، افسانه‌ها، آیین‌ها و جشن‌های

گردشگری دسترس‌پذیر در سورتله/پرتغال

گردشگری دسترس‌پذیر از شاخص‌هایی است که در پروژه روستاهای گردشگری اهمیت دارد. «روستای تاریخی سورتله (SORTELHA) کشور پرتغال» با نصب کمربند حرکتی، فراهم کردن پارکینگ برای پذیرایی از افراد کم‌تحرک، ساخت توال‌های قابل دسترس و فراگیر، اجرای راهبردهای انطباقی و طراحی فضاهای در دسترس و همچنین استقرار تابلوهای راهنما، توانسته است مقصدی برای گردشگری دسترس‌پذیر و در لیست روستاهای جهانی گردشگری سال ۲۰۲۳ قرار گیرد.

سیاست‌های مالی در تان‌هوآ ویتنام

سیاست‌های مالی برای توسعه گردشگری توسط مسئولین یکی دیگر از موضوعات مورد توجه در انتخاب روستاهای جهانی گردشگری است؛ «روستای تان‌هوآ (TAN HOÁ) ویتنام» به‌صورت سالانه سیاست‌های حمایت مالی را برای پروژه‌های توسعه گردشگری روستایی در جوامع محلی در نظرمی‌گیرد. صندوق فقر، صندوق توسعه روستایی، صندوق حمایت از اقلیت‌ها و کمک‌های مالی و تشویقی جهت ورود مردم روستا به زنجیره تأمین گردشگری در زمره سیاست‌های مذکور است.

عشق به روستا در فیلاندا/کلمبیا

روستای فیلاندا یا (FILANDIA) کشور کلمبیا در ابتکاری جالب مسیریاری موضوعی را در این روستا ایجاد و برنده جایزه جهانی سال ۲۰۲۳ شده است. مسیریاری گردشگری روستا تحت عنوان «ابتکار عشق به روستا» به گردشگران تأکید می‌کند که در مسیریاری مختلف گردشگری موضوعی مثل مسیر کشاورزی، مسیر گل، مسیر دیدار با میمون‌ها و... رفتار مستثانه خود را از طریق خرید محصولات محلی، احترام به جوامع محلی و... ترویج و نمایش دهند.

حفاظت از محیط‌زیست در لریسی/ایتالیا

حفاظت از محیط‌زیست از مهم‌ترین فاکتورهای برندگان پروژه روستاهای گردشگری است «روستای لریسی ایتالیا (LERICI)» با تمرکز بر کاهش پلاستیک‌های یک‌بار مصرف و مدیریت زباله، خود را الگویی برای پیروزی زیست‌محیطی می‌داند. آنها با شعار انقلاب سبز، روستای خود را یک پناهگاه پایدار برای گردشگران دوستدار محیط‌زیست می‌دانند. این روستا با تمرکز بر فعالیت‌های گردشگری آبی به توسعه روستا کمک می‌کند.